

Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych w Polsce
Association of Family Judges In Poland
tel. +48 668 628 950
e-mail: stowarzyszenie@sedzia-rodzinny.pl

**Uwagi Stowarzyszenia Sędziów Rodzinnych w Polsce do projektu ustawy
o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw
z dnia 17 czerwca 2025 r.**

Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych w Polsce wyraża zdecydowane poparcie dla zmian przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego polegających na wprowadzeniu rozwodów pozasądowych. Wprowadzenie możliwości rozwiązania małżeństwa przez kierownika urzędu stanu cywilnego odpowiada oczekiwaniom społecznym co do uproszczenia procedur i łatwiejszej dostępności do organu podejmującego taką decyzję. Urzędy stanu cywilnego funkcjonują bowiem w każdej gminie, a właściwe do orzeczenia rozwodu sądy okręgowe mieszczą się jedynie w dużych miastach, często z dala od miejsca zamieszkania małżonków. Nadto postępowanie rozwodowe może trwać w sądzie wiele miesięcy od momentu złożenia pozwu do momentu wydania wyroku, co jest związane z bardziej skomplikowaną procedurą cywilną, jak również z obciążeniem sądów ilością spraw rozwodowych. Możliwość rozwiązania małżeństwa przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego pozwoli obywatelom na samodzielne zaplanowanie terminu uzyskania rozwodu, co jest istotne z punktu widzenia ważnych spraw życiowych, np. ustalenia daty zawarcia kolejnego małżeństwa. Rozwiązanie małżeństwa w urzędzie stanu cywilnego wiązałaby się również z dużo mniejszym stresem, niż wizyta w sądzie. Małżonkowie nadto mogą od razu skorzystać z możliwości zmiany nazwiska. Wskazane jest zatem przesunięcie chociaż części tej kategorii spraw do urzędów stanu cywilnego, co spowoduje nie tylko odciążenie sądów, ale przede wszystkim będzie udogodnieniem dla obywateli.

Należy podkreślić, że w praktyce sądowej procedura w sprawach o rozwód bez orzekania o winie, gdzie małżonkowie nie mają małoletnich dzieci, jest bardzo

Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych w Polsce
Association of Family Judges In Poland

tel. +48 668 628 950

e-mail: stowarzyszenie@sedzia-rodzinny.pl

uproszczona. Rozprawa trwa z reguły do 30 minut. Sąd bada występowanie przesłanek niezbędnych do orzeczenia rozwodu, tj. czy nastąpił zupełny i trwały rozpad pożycia małżeńskiego, przy czym w zasadzie poprzestaje na krótkich oświadczeniach stron, bez prowadzenia pogłębionego postępowania dowodowego. Jeśli nastąpił rozpad małżeństwa i małżonkowie wyrażają zdecydowaną wolę rozwiązania małżeństwa, sąd wydaje wyrok rozwodowy na pierwszej rozprawie. Sprawy te są na tyle merytorycznie nieskomplikowane, że nie ma potrzeby, by w każdym przypadku musiał orzekać o nich sąd.

Ustawa Prawo o aktach stanu cywilnego wprowadza przy tym uregulowania, które mają powstrzymać zbyt pochopne decyzje małżonków. Przede wszystkim można zwrócić się do urzędu stanu cywilnego o rozwód dopiero po roku od zawarcia małżeństwa. Należy najpierw złożyć na piśmie wymagane przepisami „zapewnienia” potwierdzające wystąpienie przesłanek do rozwiązania małżeństwa, a dopiero od upływu 1 miesiąca do 6 miesięcy od złożenia tych „zapewnień” można złożyć „oświadczenie” o rozwiązaniu małżeństwa. Są to wystarczające wymagania, by małżonkowie mieli czas do namysłu i podjęli decyzję zgodną z ich przekonaniem.

Rozwiązania takie funkcjonują w wielu krajach Unii Europejskiej, jak również w innych krajach europejskich poza Unią Europejską i na świecie. Zgodne są one z zasadami funkcjonowania nowoczesnego państwa i zmieniających się potrzeb społeczeństwa. Nie ma przy tym żadnego niebezpieczeństwa, że instytucja małżeństwa będzie traktowana z większym lekceważeniem, stanie się fasadowa, że będzie wykorzystywana do innych celów, jak np. korzystanie z ulg i przywilejów, czy też stanie się zagrożeniem dla współczynnika dzietności. Opinie polityków przeciwnych wprowadzeniu rozwodów pozasądowych z wyżej wspomnianych powodów są więc wyrazem braku wiedzy na temat funkcjonujących procedur sądowych w sprawach o rozwód bez orzekania o winie przy braku małoletnich dzieci, które nie stwarzają szczególnych trudności i barier dla uzyskania takiego rozwodu. Nadto w przypadku procedury przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego przewidziano możliwość odmowy przyjęcia oświadczenia o rozwiązaniu małżeństwa

Stowarzyszenie Sędziów Rodziny w Polsce
Association of Family Judges In Poland

tel. +48 668 628 950

e-mail: stowarzyszenie@sedzia-rodzinny.pl

w przypadku jakichkolwiek wątpliwości – wówczas małżonkowie mogą skorzystać z procedury sądowej. Poza tym małżonkowie lub prokurator mogą wnieść do sądu o unieważnienie rozwodu pozasądowego. Są to wystarczające zabezpieczenia, aby instytucja rozwodu pozasądowego nie była wykorzystywana do celów niezgodnych z prawem, czy zmierzających do nadużycia prawa.

Odnosnie samej procedury rozwiązania małżeństwa, stosowanej przez kierownika urzędu stanu cywilnego, opisanej w projekcie zmian do ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego zgłaszamy następujące drobne uwagi:

- w art.89b ust. 2 pkt 1 celem doprecyzowania danych do „zapewnienia” podpisywanego przez małżonków, po słowach „numery PESEL” należałoby wpisać „o ile został nadany”, albowiem cudzoziemcy często nie mają nadanych tych numerów,
- w art.89b ust.2 pkt 8 i ust.4 stanowiącym, że kierownik wyjaśnia małżonkom przepisy regulujące rozwiązanie małżeństwa i przepisy te mają również znaleźć się w formularzu „zapewnienia” – należałoby uściślić, które konkretnie przepisy ma obejmować to wyjaśnienie, bowiem to treść tego artykułu ma determinować następnie treść utworzonego na jego podstawie formularza,
- art.89c ust.7 – cel tego przepisu jest nieprecyzyjny, czy ma być odebrana od małżonka informacja o przebywaniu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, ale tylko na obszarze danej gminy – wówczas niepotrzebne byłyby słowa „na terenie Rzeczypospolitej Polskiej”, czy w ogóle na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz dodatkowo na terenie danej gminy – przy czym zauważyć należy że sądy takich informacji nie pozyskują,
- w uzasadnieniu podniesiony jest argument, że rozwód pozasądowy będzie kosztował tyle samo co sądowy tj. 600 zł, ale w ostateczności opłata sądowa za rozwód bez orzekania o winie wynosi 300 zł, gdyż połowa opłaty wpłacanej przy pozwie w kwocie 600 zł jest, na podstawie art.79 ust.1 pkt 3 lit.b ustawy z dnia 28

Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych w Polsce
Association of Family Judges In Poland
tel. +48 668 628 950
e-mail: stowarzyszenie@sedzia-rodzinny.pl

lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zwracana powodowi po uprawomocnieniu się wyroku – koszt obu rozwodów nie jest zatem taki sam.

Wiceprezeska Stowarzyszenia Sędziów Rodzinnych w Polsce

Katarzyna Piotrowska